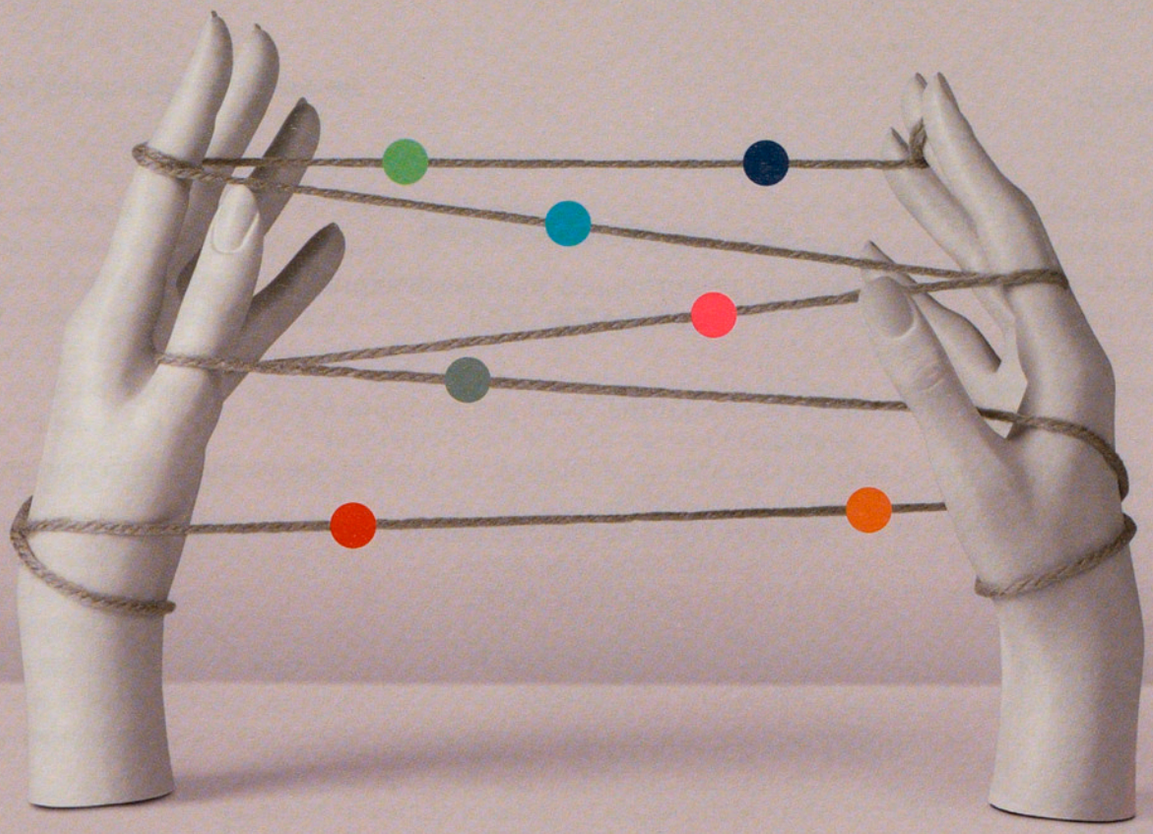

36 FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

DEL 30 DE JULIOL AL 19 D'AGOST 2016

WWW.FESTIVALDETORROELLA.CAT

Dimarts, 2 d'agost de 2016
22.00 h - Església de Sant Genís

Ensemble Micrologus

JOVENTUTS MUSICALS DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Llibre vermell de Montserrat

Cants de pelegrins a la muntanya sagrada (segles XIII i XIV)

Alfons X el Savi (atrib.): *Cantigas de Santa María*
Cantiga 113: «Por razon tenno d'obedecer»
De com Santa Maria va salvar el monestir de Montserrat de la pedra que va caure de la muntanya

Anònim: *Llibre vermell de Montserrat*
«O Virgo splendens»
Cànon a 3 veus

«Stella splendens»
A ball rodó

Alfons X el Savi (atrib.): *Cantigas de Santa María*
Cantiga 302: «A Madre de Jesu Cristo»
De com Santa Maria revela un robatori comès a l'església

Cantiga 57: «Mui grandes noit'e dia»
De com Santa Maria va curar els lladres que havien quedat esguerrats per haver robat a una dama i als seus acompanyants que anaven de romeria a Montserrat

Anònim: *Llibre vermell de Montserrat*
«Laudemus Virginem» / «Splendens ceptigera»
Cànons a 3 veus

«Ad morte festinamus»
Virolai

«Polorum Regina»
A ball rodó

Alfons X el Savi (atrib.): *Cantigas de Santa María*
Cantiga 52 / 48: «Mui gran dereit'» / «Tanto son da Groriosa» (Versions instrumentals)

Anònim: *Llibre vermell de Montserrat*
«Imperayritz de la ciutat joyosa»
Virolai

«Mariam matrem virginem»
Virolai

«Los sept gotxs recomptarem»
A ball rodó

«Cuncti simus concanentes»
A ball rodó

INTÈRPRETS
Ensemble Micrologus

Patrizia Bovi, cant i arpa | **Goffredo Degli Esposti**, flauta, tamborí i flauta travessera | **Gabriele Russo**, fídula i rabec| **Simone Sorini**, cant i llaüt | **Enea Sorini,** cant, campanes i salteri | **Giovanni Cantarini**, cant | **Peppe Frana**, llaüt

La música del pelegrinatge a Montserrat

La primera referència documental de Montserrat data del segle IX i la troben a l'escriptura de donació feta pel comte de Barcelona, Guifré el Pilós, al monestir de Ripoll, l'any 888, d'un lloc anomenat «Monte serrato» amb les esglésies que hi havia al seu cim i a la seva vall: *«Et in alio loco in ipsa Marcha, locum quem nominant Monte serrato, ecclesias quae sunt in cacumine ipsius montis, vel ad inferiora eius»*. En una cova d'aquest lloc, segons la llegenda, vuit anys abans s'hi havia trobat la imatge d'una mare de Déu, la *Madonna Bruna,* la fama de miraclera de la qual no va parar de créixer des de 1025, any en què l'abat Oliba de Ripoll va decidir transformar una de les quatre ermites que hi havia a la muntanya en un petit cenobi.

Un manuscrit de començament del segle XIV assenyala que un dia qualsevol podia trobar-se més d'un centenar de pelegrins resant davant la Verge de Montserrat. En aquells moments el monestir ja era parada obligada pels pelegrins europeus que feien el Camí de Sant Jaume. La devoció a la Verge va rebre impuls al llarg dels segles XII i XIII. Va ser aleshores quan va començar a cultivar-se el gènere literari dels *Miracula*, que narrava els fets prodigiosos que se li atribuïen. En el manuscrit Ripoll 193, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, copiat a l'*scriptorium* del monestir ripollès a la segona meitat del segle XII, figuren ja deu narracions en llatí dels *«miraculis que fiunt a Beata Virgine Maria in Ecclesia Montserrati»*. Una d'elles va servir d'argument al segle XIII per a la cantiga 302 atribuïda a Alfons X el Savi titulada *Como Santa María de Monsarrat* descobriu un furto que se fez na sa igreja.

El cèlebre recull de les *Cantigas de Santa María*, escrites en galaicoportuguès, n'inclou sis (els números 48, 52, 57, 113, 302 i 311) de dedicades a lloar miracles de la Verge de Montserrat que salven el monestir i els pelegrins de la destrucció i el robatori. És el conjunt de composicions conegut més antic dedicat a la Verge de Montserrat. Cinc d'aquestes *cantigas*, dues de les quals interpretades en versió instrumental, estan incloses en el programa del concert d'aquest vespre, barrejades entre les deu peces del *Llibre Vermell de Montserrat.*

La col·lecció de miracles del manuscrit de Ripoll va ser un dels primers llibres copiats a l'*scriptorium* de Montserrat, d'on van sortir també dos *Liber Miraculorum S. Marie de Montserrato*, als quals cal sumar el recull de miracles de 1396 que trobem copiat després dels dos primers en el Còdex I del monestir de Montserrat, conegut com a *Llibre vermell*. El volum es va salvar de la crema del monestir per part de les tropes de Napoleó el 1811 perquè el tenia en préstec el marquès de Llió, president de l'Acadèmia de les Bones Lletres. Els hereus del marquès el van vendre a Montserrat el 1885 i va ser aleshores quan es va enquadernar amb vellut vermell, origen de l'apel·latiu amb el qual es coneix.

El *Llibre vermell* està escrit en pergamí i consta actualment de 137 folis. El còdex fou copiat entre 1396 i 1399 i consta d'una col·lecció de miracles, un cançoner, un «Breu tractat de confessió», un tractat sobre l'univers, unes «Hores» en català, el *Memoriale de mirabilibus et indulgentiis urbis Rome*, altres tractats sacres en llatí, un *Kalendarium* benedictí escrit a Roma el 1382, una versió fragmentada traduïda al català de l'*Speculum peccatoris* atribuït a Sant Agustí, així com tota mena de privilegis i indulgències, a més dels capítols de la confraria.

El propòsit del cançoner queda clarament explicat en una nota intercalada entre les dues primeres peces del recull que en llatí diu: «Ja que els pelegrins, quan vetllen en l'església de Santa Maria de Montserrat, algunes vegades volen cantar i dansar i també ho volen fer de dia a la plaça, i en aquest indret no s'hi ha de cantar sinó cants honestos i devots, n'hem anotat alguns aquí. I n'han d'usar honestament i amb moderació, per no provocar confusió a aquells qui passen llargues estones en oracions i devotes contemplacions, aplicant-s'hi i lliurant-s'hi amb devoció».

El costum de passar la nit en vetlla va començar a causa de la manca d'albergs. El monestir era petit i únicament acollia nobles i clergues, i per convertir els cants amb els quals s'entretenien els pelegrins en una manifestació pietosa es va fer aquest recull de cançons, un testimoni excepcional d'aquestes pràctiques i únic en el seu gènere. Els textos d'aquestes cançons marianes, no totes a l'abast dels pelegrins als quals al·ludeix la nota esmentada per la dificultat musical que presenten –*Mariam matrem i Imperayritz de la ciutat joyosa*–, estan escrits en llatí, català i occità.

Lourdes Morgades

Alfons X, el Savi (atr.): *Cantigas de Santa María*

Cantiga 113: «Por razon tenno d'obedecer»

Como Santa María de Monsserraz guardou
o mõesteiro que non feriss' a pena
en ele que caeu da róca.

Por razôn tenno d' obedecer
as pédras à Madre do Rei,
que quando morreu por nós ben sei
que porên se foron fender

Desto direi un miragre mui grande que contar oí
qu' en Monssarraz fez a Virgen e que ben parece oj' i,
dũa pena que se mover
foi e ar leixou-se caer.

Por razôn tenno d' obedecer...

Esta caeu en tal guisa, se a Déus leixasse vĩir,
que podéra a eigreja toda tan tóste destroír;
mais Déus non quis esto sofrer
pola eigreja defender.

Por razôn tenno d' obedecer... ...

De sa Madre groriosa, a Reínna esperital;
porên desvïou a pena en tal guisa que non fez mal,
e fez-la tan passo decer
que pois non se pude volver.

Por razôn tenno d' obedecer ...

Mai-los monges, que cantavan a missa da Madre de Déus,
quand' oíron o son grande, disséron: «Sennor, somos téus,
e non nos leixes perecer
nen de maa mórte morrer».

Por razôn tenno d' obedecer...

Dit' esto, saíron fóra da eigrej' e viron estar
o penedo que caera, que Déus fezéra desvïar;
E começaron Déus beinzer
e a Virgen e séu poder.

Por razôn tenno d' obedecer...

Este miragre tan grande, que fez pola de bon talán
Déus, sa Madre groriosa, vêeno quantos que i van
a Monssarraz, e an prazer

De com Santa Maria va salvar el monestir
el monestir de Montserrat de la pedra
que va caure de la muntanya

Les pedres hauran d'acatar,
i és ben just, la Mare de Déu;
si Ell, morint per nosaltres, féu
fins les muntanyes esfondrar.

I d'això us diré un miracle molt gran, que vaig sentir a dir
de la Verge a Montserrat, i encara es pot veure allí:
Es van moure dos penyals
i van caure amb gran trasbals.

Les pedres hauran d'acatar...

I una de mala manera, que si Déu li hagués deixat
anava just a l'església i l'hagués ben arrasat,
però Ell no ho comportà
i el temple va salvar.

Les pedres hauran d'acatar...

Al prec de la seva Mare, Regina espiritual,
va fer desviar la penya perquè a ningú no fes mal,
i tan suau va baixar
que no anà més enllà

Les pedres hauran d'acatar...

Amb això, els monjos cantaven missa a la Mare de Déu
quan sentiren un gran tro tots digueren: «Valga'ns Déu,
no ens deixeu en tan mal pas
i guardeu-nos del traspàs».

Les pedres hauran d'acatar...

Quan hagué passat això sortiren del monestir
i van veure el gran penyal a qui Déu barrà el camí;
llavors tots han Déu lloat,
la Verge i sa potestat.

Les pedres hauran d'acatar...

I aquest miracle tan gran que féu Déu pel bon talant
de sa Mare gloriosa, el veuen els que allí van,
i amb plaer, a Montserrat,

e do séu van i oferer.

Por razôn tenno d' obedecer...

Traducció **Jordi Roca i Rovira**

tots ofrenen, de bon grat.

Les pedres hauran d'acatar...

Anònim: *Llibre vermell de Montserrat*

«O Virgo splendens»

Antiphona dulcis armonia dulcissime
Verginis Marie de Monteserrato
Caça de duobus vel tribus

O Virgo splendens hic in monte celso
Miraculis serrato fulgentibus ubique.
Quem fidelis conscendunt universi.
eya pietatis occulo placato,
cerne ligatos fune peccatorum
ne infernorum ictibus graventur,
sed cum beatis tua prece vocentur

Antífona de dolça harmonia dedicada
a la dolcíssima Verge Maria de Montserrat
Cànon a dues o tres veus

O Verge des de l'alta muntanya de Montserrat,
on pugen els fidels de tot arreu,
Vós resplendiu arreu amb miracles esclatants.
Esguardeu amb mirada compassiva els qui viuen
presos pel lligam dels pecats, que les penes de
l'infern no caiguin damunt d'ells, sinó que per
intercessió vostra, siguin cridats amb els sants

«Stella splendens»

Sequitur alia catilena omni ducedime pelna [...]
Ad trepudium rotundum

Stella Splendens in monte
Ut solis radium
Miraculis serrato,
Exaudi populum.

Concurrunt universi
gaudentes populi,
divites et egeni,
grandes et parvuli,
ipsum ingrediuntur
ut cernunt oculi
et inde revertuntuntur
graciis repleti.

Stella Splendens in monte....

Principes et magnates
exstirpe regia,
saeculi potestates
obtenta venia
peccaminum proclamant

Segueix una altra cantilena plena de suavitat [...]
A ball rodó

Estrella que, com un raig
de sol, lluïu
amb miracles a Montserrat:
Escolteu el poble.

Aquí concorren alegres
tots els pobles,
rics i pobres,
grans i petits.
Hi entren com tothom
pot veure,
i d'aquí se'n tornen
plens de gràcies.

Estrella que, com un raig...

Prínceps i magnats
d'estirp reial,
poderosos del món,
colpejant-se el pit,
proclamen que han obtingut

tundentes pectora
poplite flexo clamant
hic: Ave Maria.

el perdó dels pecats,
flectant el genoll,
diuen aquí, Ave Maria.

Stella Splendens in monte....

Estrella que, com un raig...

Praelati et barones,
comites incliti,
religiosi omnes
atque presbyteri
milites, mercatores,
cives marinari,
burgenses, piscatores
premiatur ibi.

Prelats i barons,
comtes il·lustres,
tota classe de religiosos,
i també preveres,
soldats, marxants,
gent de mar,
de ciutat, pescadors...
aquí són agraciats.

Stella Splendens in monte....

Estrella que, com un raig...

Rustici, aratores
nec non notarii,
advocati, scultores,
cuncti ligni fabri,
sartores et sutores
nec non lanitici,
artefices et omnes
gratulantur ibi.

Pagesos, llauradors
i també notaris,
advocats, escultors,
i fins els fusters,
sastres, sabaters
i també llaners
i tota mena d'artesans,
aquí són complimentats.

Stella Splendens in monte....

Estrella que, com un raig...

Reginae, comitissae,
illustres domine,
potentes et ancille,
iuvenes parvuli,
virgines et antiquae
pariter vidua,
conscendunt et hunc montem
et religiose.

Reines, comtesses,
dames il·lustres,
senyores i serventes,
joves i nenes,
donzelles i ancianes,
també les vídues
i les religioses,
pugen en aquesta muntanya.

Stella Splendens in monte....

Estrella que, com un raig...

Cetus hii aggregantur
hic ut exhibeant
vota, regraciantur
ut ipsa et reddant
aulam istam ditantes
hoc cuncti videant
iocalibus ornantes
soluti redeant.

Aquestes colles es troben aquí
per oferir les prometences,
i són omplertes de gràcies
per a poder-les complir;
i que tothom vegi com,
enriquint aquesta cambra
i ornant-la amb joiells,
retornen alliberats.

Stella Splendens in monte....

Estrella que, com un raig...

Cuncti ergo precantes

Per tant, mentre tots,

sexus utriusque,
mentes nostras mundantes
oremus devote:
virginem gloriosam,
matrem Clementie
in celis gratiosam
sentiamus vere.

homes i dones, supliquem,
rentant les nostres consciències,
preguem devotament:
que puguem sentir prop nostre
la Verge gloriosa,
la Mare de clemència,
graciosa en el cel.

Alfons X, el Savi (atr.): *Cantigas de Santa María*
Cantiga 113: «Por razon tenno d'obedecer»

Como Santa María de Monsarrat descobriu un furto que se fez na sa igreja.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas,
non sofre que en sa casa façan furtos nen vilezas.

E dest' un mui gran miragre vos direi que me juraron
ómees de bõa vida e por verdade mostraron
que fezo Santa María de Monssarrat, e contaron
do que fez un ávol óme por mostrar sas avolezas.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas...

Este con outra gran gente vẽo i en romaría,
e acolleu-s' a un óme con que fillou companía;
e quando chegou a noite, os dinneiros que tragía
lle furtou da esmolneira por crecer en sas requezas.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas...

Outro día de mannãa, des que as missas oíron,
os que alí albergaron da eigreja se saíron;
mas el ên saír non pode, e esto muitos o viron,
ca non quis Santa María, que é con Déus nas altezas.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas...

Atá que ben repentido foss' e ben mãefestado
e todo quanto furtara ouvéss' ao outro dado,
e que disséss' ante todos de com' avía errado,
e saíss' ên con vergonna por sas maas astruguezas.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas...

Tod' aquest' assí foi feito, ca o quis a verdadeira
Madre de Déus pïadosa, santa e mui justiceira,
que non quis que en sa casa fossen per nulla maneira
feitas cousas desguisadas nen cobiíças per pobrezas.

De com Santa Maria revela un robatori comès a l'església.

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa,
no consent que a casa seva s'hi robi amb gran vilesa.

I d'aquest molt gran miracle a mi me'n donaren fe
homes de molt santa vida, que m'explicaren per cert
el que féu santa Maria de Montserrat, per saber
què va fer un home malvat, amb tota sa mesquinesa.

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa...

Aquest, amb tot d'altra gent, va venir en romeria
i s'acoblà amb un altre, per anar en companyia;
i quan va arribar la nit tots els diners li prenia,
diners que eren per almoina, sols per afany de riquesa.

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa...

Un cop oïda la missa, a l'endemà, al dematí,
els que eren a dins l'església sortiren tots junts d'allí;
però ell, tots ho van veure, no va poder-ne sortir,
no ho volgué santa Maria que és amb Déu del cels altesa.

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa...

Fins que davant de tothom no es confessà penedit
i fins que hagué reparat el mal que havia infligit
i reconegué l'error des del més fons del seu pit,
no en va sortir, i amb vergonya, per haver fet tal baixesa.

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa...

Tot això fou fet així, com volgué la vertadera
Mare de Déu piadosa, santa i molt justiciera,
que no permet que en sa casa s'hi facin de cap manera
males accions que demostrin de l'esperit la pobresa.

A Madre de Jesú-Cristo, que é Sennor de nobrezas...

La Mare de Jesucrist, Senyor de tota noblesa...

Traducció **Jordi Roca i Rovira**

Alfons X, el Savi (atr.): *Cantigas de Santa María*
Cantiga 57: «Mui grandes noit' e dia»

Esta é como Santa María fez guarecer os ladrões que foran tolleitos porque roubaran ũa dona e sa companna que ían en romaría a Monsarrat

Mui grandes noit' e día
devemos dar porende
nós a Santa María
graças, porque defende
os séus de dano
e sen engano
en salvo os guía.

E daquesto queremos
un miragre preçado
dizer, porque sabemos
que será ascuitado
dos que a Virgen santa
aman, porque quebranta
sempr' aos soberviosos
e os bõos avanta
e dá-lles siso
e Paraíso
con tod' alegría.

Mui grandes noit' e día...

En Monsarrat vertude
fez, que mui longe sõa,
a Virgen, se mi ajude
ela, por ũa bõa
dona que na montanna
d' i mui grand' e estranna
deceu a ũa fonte
con toda sa companna,
por i jantaren,
des i folgaren
e iren sa vía.

De com Santa Maria va curar els lladres que havien quedat esguerrats per haver robat una dama i els seus acompanyants que anaven de romeria a Montserrat

Grans mercès, nit i dia,
hem de saber donar
tots a santa Maria.
Gràcies per defensar
els seus, de dany,
que sense engany
salvats els guia.

I per ço us diré
un miracle preuat
perquè sabem ben bé
que serà escoltat
pels que la Verge santa
estimen; que espanta
el superb, i el fidel
pel bé aguanta,
li dóna zel
per anar al cel,
amb gran alegria.

Grans mercès, nit i dia...

Un fet, de Montserrat
s'ha estès a tot arreu,
i ella m'ha inspirat
perquè així el sapigueu.
Que en aquella muntanya
tan grossa i tan estranya,
baixà a una font
una dona amb companya;
i van menjar-hi
i reposar-hi
de tanta via.

Mui grandes noit' e día...

U seían comendo
cabo daquela fonte,
a eles mui correndo
saiu ben desse monte
Reimund', un cavaleiro
roubador e guerreiro,
que de quanto tragían
non lles leixou dinneiro
que non roubasse
e non fillasse
con sa compannía.

Mui grandes noit' e día...

A dona mantenente,
lógo que foi roubada,
foi-s' ende con sa gente
mui trist' e mui coitada;
a Monsarrat aginna
chegou essa mesquinna,
dando grandes braados:
«Virgen santa, Reínna,
dá-me vingança,
ca pris viltança
en ta romaría».

Mui grandes noit' e día...

E os frades saíron
aas vózes que dava;
e quand' esto oíron,
o prïor cavalgava
corrend' e foi mui tóste,
e passou un recóste
e viu cabo da fonte
de ladrões grand' óste
jazer maltreitos,
cégos, contreitos,
que un non s' ergía.

Mui grandes noit' e día...

Entr' esses roubadores
viu jazer un vilão
desses mais malfeitores,
ũa pérna na mão
de galinna, freame
que sacara con fame
entôn dũ' empãada,

Grans mercès, nit i dia...

Mentre seien menjant
a prop de la fontana
cap a ells corrent van,
eixint a la clariana,
Raimon, un cavaller,
tan lladre com guerrer,
que tants com en portaven,
no va deixar diners
que no robés
o no prengués,
amb sa companyia.

Grans mercès, nit i dia...

La dona, encontinent,
un cop va ser robada,
se'n va anar amb sa gent
tota desesperada.
A Montserrat camina
i la pobre mesquina
hi arriba amb grans crits:
«Verge santa, Regina,
sigue'm venjança
de malaurança
en ta romeria».

Grans mercès, nit i dia...

I els monjos van sortir
al mig del guirigall;
i quan ho van sentir,
el prior, a cavall,
va galopar ben tost
per un camí rost,
fins que veié la font
i dels lladres, la host:
Aclaparats,
mig esguerrats,
ningú no fugia.

Grans mercès, nit i dia...

Entre tant lladregot
hi havia un malvat
que tenia un cuixot
de gallina agafat.
Se'l volia menjar,
per la fam que tenia,
dintre d'un pa

que so un séu çurame
comer quiséra;
mais non podéra,
ca Déus non quería.

Mui grandes noit' e día...

Ca se ll' atravessara
ben des aquela óra
u a comer cuidara,
que dentro nen afóra
non podía sacá-la,
nen comer nen passá-la;
demais jazía cégo
e ar mudo sen fala
e mui maltreito
por aquel preito,
ca xo merecía.

Mui grandes noit' e día...

O prïor e séus frades,
pois que assí acharon
treitos por sas maldades
os ladrões, mandaron
que lógo d' i levados
fossen, atravessados
en bestias que trouxéran,
ant' o altar deitados
que i morressen,
ou guarecessen
se a Déus prazía.

Mui grandes noit' e día...

E pois que os ladrões
ant' o altar trouxéron,
por eles orações
e pregairas fezéron.
E lóg' ouvéron sãos
ollos, pées e mãos;
e porende juraron
que nunca a crischãos
jamais roubassen,
e se quitassen
daquela folía.

Mui grandes noit' e día...

que duia al sarró.
Volia menjar,
però no podia,
que Déu no ho volia.

Grans mercès, nit i dia...

Se li va entravessar
des d'aquella hora
que l'anava a menjar,
que ni a dins ni a fora
no podia expulsar-lo
ni tampoc empassar-lo;
també estava encegat
i jeia sens parla,
molt estrafet
per aquell plet,
que s'ho mereixia.

Grans mercès, nit i dia...

Els germans i el prior
que els havien trobat
en tal situació
per la seva maldat,
els van dur carregats
i ben entravessats
sobre bèsties de càrrega,
i a l'altar deixats
per a morir
o bé guarir
si a Déu li plaïa.

Grans mercès, nit i dia...

I quan els malfactors
a l'altar van tenir,
moltes oracions
per ells varen dir.
I tant punt foren sans
dels ulls i peus i mans,
els van fer jurar
que cap cristià
no robarien,
i deixarien
aquella follia.

Grans mercès, nit i dia...

Traducció **Jordi Roca i Rovira**

Anònim: *Llibre vermell de Montserrat*

«Laudemus Virginem» / «Splendens ceptigera»

Caça de duobus vel tribus	**Cànon a dues o tres veus**
Laudemus virginem mater est	Lloem la Verge: ella és mare,
Et eius filius Ihesus est.	I el seu fill és Jesús.
Plangamus scelera acriter	Lamentem profundament els nostres pecats,
Sperantes in Ihesum iugiter.	Confiant en Jesús eternament.

«Splendens ceptigera»

Caça de duobus vel tribus	**Cànon a dues o tres veus**
Splendens ceptigera	Reina esplendent,
Nostri sis advocata	sigueu advocada nostra,
Virgo puerpera,	vos que sou Verge i Mare.
Tudentes pectora	Colpint-nos el pit,
Crimina confitentes	confessem les nostres culpes
Simus altissimo.	al Totpoderós.

«Ad morte festinamus»

Ad mortem festinamus,	*Ens apressem cap a la mort*
peccare desistamus.	*no pequem més.*
Scribere proposu	Em proposo descriure
de contemptu mundano,	sobre el menyspreu del món,
ut degentes seculi	per tal que els qui viuen a la terra
non mulcentur in vano.	no siguin afeixugats per la vanitat.
Iam est hora surgere	És hora d'aixecar-nos
a sompno mortis pravo.	del són maligne de la mort.
Ad mortem festinamus...	*Ens apressem cap a la mort...*
Vita brevis breviter	La vida és curta:
in brevi finietur,	ben aviat acabarà,
mors venit velociter	la mort corre veloç
que neminem veretur,	i no s'apoca davant ningú.
omnia mors perimit	La mort tot ho destrueix
et nulli miseretur.	i no compadeix ningú.
Ad mortem festinamus...	*Ens apressem cap a la mort...*
Ni conversus fueris	Si no et converteixes
et sicut puer factus	i obres com un nen,
et vitam mutaveris	si no canvies de vida

in meliores actus,
intrare non poteris
regnum Dei beatus.

Ad mortem festinamus...

Tuba cum sonuerit
dies erit extrema,
et iudex advenerit,
vocabit sempiterna
electos in patria
prescitos ad inferna.

Ad mortem festinamus...

Quam felices fuerint,
qui cum Christo regnabunt.
Facie ad faciem
sic eum adspectabunt:
Sanctus, Sanctus, Dominus
Sabaoth conclamabunt.

Ad mortem festinamus...

Et quam tristes fuerint,
qui eterne peribunt,
pene non deficient,
non propter has obibunt.
Heu heu, heu miserimi,
numquam inde exibunt.

Ad mortem festinamus...

Cuncti reges seculi
et in mundo magnates
advertant et clerici
omnesque potestates,
fiant velut parvuli
dimitant vanitates.

Ad mortem festinamus...

Heu fratres karissimi
si digne contemplemus
passionem Domini
amara et si flemus,
ut pupillam oculi
servabit, ne peccemus.

Ad mortem festinamus...

obrant millor,
no podràs entrar feliç
al regne de Déu.

Ens apressem cap a la mort...

Quan soni la trompeta
serà el darrer dia:
i quan vingui el Jutge,
cridarà els elegits
a la Pàtria eterna,
i els damnats, a l'infern.

Ens apressem cap a la mort...

Que en seran de feliços
els qui regnaran amb Crist.
Així el contemplaran
cara a cara, i l'aclamaran.
Sant, Sant,
Senyor de l'univers.

Ens apressem cap a la mort...

I que n'estaran de tristos,
els qui es perdran per sempre;
les penes no tindran fi
i els consumiran.
Ai, ai, ai, miserables!
No n'han de sortir mai.

Ens apressem cap a la mort...

Que tinguin present tots els reis
de la terra i els grans del món,
i els clergues
i tots els poderosos;
que s'han de fer com els petits
i deixar les vanitats.

Ens apressem cap a la mort...

Ai, germans caríssims,
si contemplem dignament
la passió del Senyor,
i si plorem amargament,
ell ens guardarà com la nineta
de l'ull perquè no pequem.

Ens apressem cap a la mort...

Alma Virgo Virginum,
in celis coronata
apud tuum filium
sis nobis advocata
et post hoc exilium
occurens mediata.

Ad mortem festinamus...

Santa Verge de les verges,
coronada en el cel,
sigueu per a nosaltres advocada
davant del vostre fill
i mitjancera acollidora
després d'aquest exili.

Ens apressem cap a la mort...

«Polorum regina»

A ball rodon

Polorum regina, omnium nostra,
Stella matutina, dele scelera.

Ante partum Virgo, Deo gravida.
Semper permansisti inviolata.

Polorum regina, omnium nostra...

Et in partu Virgo, Deo fecunda.
Semper permansisti inviolata.

Polorum regina, omnium nostra,

Et post partum Virgo, mater enixa.
Semper permansisti inviolada.

A ball rodó

Reina nostra de tot l'univers,
Estrella del matí, esborreu els crims.

Abans del part éreu verge encinta per obra de Déu.
Sempre restàreu inviolada.

Reina nostra de tot l'univers...

I en el part éreu verge encinta per obra de Déu.
Sempre restàreu inviolada.

Reina nostra de tot l'univers,

I després del part sou verge, mare gloriosa.
Sempre heu estat inviolada.

«Imperayritz de la ciutat joyosa»

Virolai

Imperayritz de la ciudad joyosa,
De paradís ab tot gaug eternal,
Neta de crims, de virtutz habundosa,
Mayres de Dieu per obra divinal,
Verges plasen ab fas angelical,
Axí com sotz a Dieu molt graciosa,
Placaus estar als fizels piadosa,
Pregan per lor al rey celestial.

Rosa flagran de vera benenança,
Fons de merce jamays no defallen,
Palays d'onor on se fech l'aliança
De Dieu e d'om per nostra salvamen,
E fo ver Dieus e's hom perfetamen,
Ses defallir en alguna substança.

E segons hom mori senes dubtança,
E com ver Dieus levech del monimen.

Flor de les flors, dolça, clement et pia,
L'angel de Dieu vesem tot corroçat,
E par que Dieus l'a mandat que'ns alcia
D'on ell és prest ab l'estoch affilat;
Donchs plac'a vos que'l sia comandat
Qu'estoyg l'estoch e que remes nos sia
Tot fallimen tro en lo presen dia,
E'ns done gaug e patz e sanitat.

Mare de Dieu, cap de virginitat:
Si no lausam la vostra senyoria
O no'us servim tan be co'us tanyeria,
De pauch se'n mou e no de volentat.

«Mariam matrem Virginem»

Virolai

Mariam, matrem Virginem, attolite,
Ihesum Christum extolite concorditer.

Maria, saeculi asilum, defende nos.
Ihesu, tutum refugium, exaudi nos.
Iam estis nos totaliter diffugium,
Totum mundi confugium realiter.

Mariam, matrem Virginem, attolite...

Ihesu, suprema bonitas verissima,
Maria, dulcis pietas gratissima.
Amplissima conformiter sit caritas
Ad nos quos pellit vanitas enormiter.

Mariam, matrem Virginem, attolite...

Maria Virgo humilis, te colimus
Ihesu desiderabilis, te querimus,
Et volumus mentaliter in superis
Frui cum sanctis angelis perenniter.

Mariam, matrem Virginem, attolite...

Ihesu, pro peccatoribus qui passus es,
Maria, sta pro omnibus, quae mater es,

Virolai

Exalceu Maria, mare i Verge,
amb ella, enaltiu Jesús, el Crist.

Maria, emparança del món, defenseu-nos
Jesús, refugi segur, escolteu-nos.
Vosaltres sou la nostra total seguretat,
sou realment la protecció de tot el món.

Exalceu Maria, mare i Verge...

Jesús, autèntica i summa bonesa.
Maria agradable i dolça bondat.
Feu-nos sentir el vostre amor,
puix ens empeny enormement la vanitat.

Exalceu Maria, mare i Verge...

Maria, Verge humil, us venerem,
Jesús, desitjosos, us cerquem.
De pensament volem fruir ja del cel
per sempre, amb el sants àngels.

Exalceu Maria, mare i Verge...

Jesús, vós que sofríreu passió pels pecadors,
Maria, vós que sou Mare, ateneu-nos.

Nam omnes nos labiliter subsistimus,
Iuvari unde petimus flebiliter

Mariam, matrem Virginem, attolite...

Maria, facta saeculis salvatio.
Ihesu, damnati hominis redemptio.
Pugnare quem viriliter per famulis
Percussis duris iaculis atrociter.

Vivim en el perill; us demanem
amb llàgrimes que ens ajudeu.

Exalceu Maria, mare i Verge...

Maria, salvació de l'univers,
Jesús, redempció de l'home damnat.
lluiteu amb vigor a favor dels esclaus
colpits atroçment per les fletxes més dures.

«Los set goytxs recomptarem»

Balada dels goytx de Nostre Dona
En vulgar cathallan, a bal redon

Ave Maria gracia plena,
Dominus tecum, Virgo serena.

Los set gotxs recomptarem
Et devotament xantant,
Humilment saludarem
la dolça Verge Maria.

Verge fos anans del part,
Pura e sans falliment,
En lo part e'pres lo part,
Sens negun corrumpiment
Lo Fill de Deu, Verge pia,
De vos masque verament.

Ave Maria gracia plena...

Verge, tres reys d'Orient
Cavalgant ab gran corage,
Ab l'estrella precedent,
Vengren al vostr'ebitage,
Offerint vos de gradatge
Aur et mirre et encenç.

Ave Maria gracia plena...

Verge [e]stant dolorosa
Per la mort de Fill molt car,
Romangues tota joyosa,
Can lo vis resuscitar.
A vos, Mare Pietosa,
Primer se volch demostrar.

Ave Maria gracia plena...

Verge, lo quint alegratge
Que'n agues del Fill molt car
Estant al munt d'Olivatge,
Al cel lo'n vehes puyar,
On aurem tots alegratge
Si per nos vos plau pregar.

Ave Maria gracia plena...

Verge, quan foren complits
Los dies de Pentecosta,
Ab vos eren aunits
Los apostols et decosta
Sobre tots sens nuylla costa,
Devallà l'[E]spirit Sant.

Ave Maria gracia plena...

Verge'l derrer alegratge
Que'n agues en aquest mon
vostre Fill ab coratge
Vos munta al cel pregon.
On temps coronada
Regina perpetual.

Ave Maria gracia plena...

Tots donques nos esforcem,
En aquesta present vida,
Que peccats foragitem
De nostr'anima mesquina.
E vos, dolçe Verge pia,
Vuyllats nos ho empetrar.

«Cuncti simus concanentes»

A ball redon

Cuncti simus concanentes:
Ave Maria.

Virgo sola existente en affuit angelus,
Gabriel est appellatus atque missus celitus,
Clara facieque dixit: Ave Maria.

Clara facieque dixit, audite karissimi,
En concipies, Maria: Ave Maria.

Cuncti simus concanentes...

A ball rodó

Cantem tots alhora:
Ave Maria.

Mentre la Verge es trobava sola, es presentà l'àngel,
Gabriel és el seu nom, i és enviat des del cel,
i li diu amb la cara radiant: Ave Maria.

I li diu amb cara radiant, escolteu-ho, caríssims,
mira, Maria, concebràs: Ave Maria.

Cantem tots alhora...

En concipies Maria, audite karissimi
Pariesque filium: Ave Maria.

Cuncti simus concanentes...

Pariesque filium, audite karissimi.
Vocabis eum Ihesum: Ave Maria.

Cuncti simus concanentes...

Mira, Maria, concebràs, escolteu-ho, caríssims,
i tindràs un fill: Ave Maria.

Cantem tots alhora...

I tindràs un fill, escolteu-ho, caríssims,
I l'anomenaràs Jesús: Ave Maria.

Cantem tots alhora...

ENSEMBLE MICROLOGUS

Després de tocar durant anys al festival Calendimaggio d'Assís (Itàlia), el 1984 Patrizia Bovi, Goffredo Degli Esposti i Gabriele Russo, juntament amb Adolfo Broegg (1961-2006), van fundar l'Ensemble Micrologus. Al llarg dels anys han creat més de 20 programes, alguns en forma d'espectacle teatral, que han interpretat no únicament a Itàlia, sinó també a França, Alemanya, Àustria, Hongria, República Txeca, Espanya, Portugal, Holanda, Bèlgica, Suïssa, Eslovènia, Polònia i el Japó.
Al mateix temps, participen en les activitats d'art i música al Laboratori d'Espectacles d'Assís, on imparteixen cursos i tallers que han estat la base de diverses interpretacions de drames i representacions sacres. En la dècada de 1980 van participar al Centre d'Estudis Ars Nova de Certaldo, on van compartir els seus coneixements amb alguns dels musicòlegs europeus més destacats.
L'Ensemble Micrologus toca amb reconstruccions fidels d'instruments de l'època, així com vestuari i escenografia apropiada a les seves escenificacions teatrals. Cada any presenten al públic un o dos nous espectacles temàtics, en els quals alternen música sacra i profana (del segle XII al XV), així com encàrrecs de diversos festivals europeus.

L'ensemble compta amb la col·laboració de destacats estudiosos com el professor Dinko Fabris, del Departament de Música Antiga del Conservatori de Bari, i ha col·laborat amb alguns importants centres d'investigació europeus, entre aquests el CERIMM de l'Abadia de Royaumont, a França, on ha realitzat algunes investigacions fins a finals del 2002.

L'Ensemble Micrologus imparteix cursos d'interpretació de música medieval en col·laboració amb diverses institucions com el Festival d'Urbino, La Cité de la Musique de París i l'Abadia de Royaumont. Els músics del grup també participen en projectes de teatre, dansa i cinema —són autors de la banda sonora de la pel·lícula *Mediterrani* (1991), de Gabriele Salvatores— i treballen amb destacats artistes de la música contemporània.

El grup ha gravat 15 discos, dels quals *Landini e la musica fiorentina* (1996) i *Alla napolitana* (1999) han estat guardonats amb el Diapason d'Or de l'any a França. El 2002 van enregistrar el *Llibre vermell de Montserrat* al monestir de Montserrat. També tenen moltes gravacions de ràdio i televisió en diversos països: a RAI 1, RAI 2, RAI 3 i a Radio Italia; a Radio France Culture i Radio France-Musique; a ORF a Àustria; a Radio Suisse a Suïssa i Asaki Televisió a Osaka, el Japó.

Des de 1995 fins a l'any 2000, l'Ensemble Micrologus va gravar pel segell francès Opus 111-Naïve. El 1995 van crear el seu propi segell discogràfic.

Ensemble Micrologus debuta al Festival de Torroella de Montgrí.

Organitza:
Mitjans oficials:
Mitjans col·laboradors:
Amb el suport:
Amb el mecenatge:
Amb la col·laboració:
El Festival és membre de:
El Festival dóna suport a: